

Bezoek Statencommissie Economie, Onderwijs en Internationale Zaken aan Brussel

Verslag, Conclusies & Aanbevelingen

***Werkbijeenkomst met Vertegenwoordigers van de
Europese Instellingen in Brussel***

Inleiding

Dit document vormt het verslag van de werklunch met de vertegenwoordigers van de Europese Instellingen en marge van het werkbezoek van de Statencommissie Economie, Onderwijs en Internationale Zaken (hierna Statencommissie) van de Provincie Limburg.

Naast een beknopt verslag van de verschillende rondetafelgesprekken, zijn ook conclusies en aanbevelingen opgenomen.

Naast de aanwezige leden van de Statencommissie waren vanuit de Europese Instellingen aanwezig:

Fabienne Corvers – Directoraat Generaal (DG) Onderzoek

André Kolodziejak - DG Landbouw

Julius Op de Beke – DG Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Peter van der Hijden - DG Onderwijs en Cultuur

Eduard Reijnders – Secretariaat Landbouw Comité, Europees Parlement

Guus Muijzers - DG Regio

1. Thema "Agro-food en plattelandsontwikkeling versus Europees Landbouwbeleid"

Sprekers van de Europese Commissie: Andre Kolodziejak, Directoraat-Generaal Landbouw en Plattelandsontwikkeling en Eduard Reijnders, stafmedewerker van het Europees Parlement, secretaris van de Parlementscommissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling

Moderator: Annemiek Canjels, senior Europa coördinator bij de Provincie Limburg voor Europees en Internationaal Landbouwbeleid, agro-innovatie en plattelandsontwikkeling.

"Geld maakt niet gelukkig"

Partijen zijn over het algemeen geïnteresseerd in Brussel, omdat ze hopen daar (liefst snel) geld weg te halen. Men vergeet dat het tijdig invloed uitoefenen op beleid een veelvoud van geld kan opleveren of besparen. De sprekers raden aan de focus te verleggen naar zeer vroege beleidsbeïnvloeding. Hoe vroeger, hoe directer contact mogelijk is (met de schrijver/beleidsmedewerker zelf, die zich graag van alle kanten laat voeden met informatie) en hoe meer invloed kan worden uitgeoefend. Wie wacht met 'instappen' tot de laatste fase moet enorme inspanningen leveren en kan niet veel meer bereiken. Echter, vroeg instappen in een proces dat al gauw een aantal jaren doorlooptijd kent, is politiek helaas minder aantrekkelijk. Ook vergt het tijdig herkennen van ontwikkelingen een hoge mate van strategische alertheid. Enkele bekende voorbeelden van Europese wetgeving met grote gevolgen zijn de Richtlijn Luchtkwaliteit, de Verordening REACH voor de chemiesector en de Kaderrichtlijn Water. Actueel is nu ook de aanloop tot nieuwe hervormingen in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

Officials ('ambtenaren') en politici in Brussel zijn prima benaderbaar. Wel is het van belang om als vragende partij goed in kaart te brengen wat men beoogt te bereiken en een dergelijke zaak goed met steekhoudende argumenten te onderbouwen. Voorts is het van belang om je te verplaatsten in het standpunt van de gesprekspartner aan de kant van de Europese instellingen, m.a.w. het Europese belang voor ogen houden. Ook een optreden namens een ruime achterban – liefst uit meerdere lidstaten – geeft meer gewicht aan het benaderen van de Europese Instellingen.

Europees Landbouwbeleid algemeen

Het GLB vindt haar oorsprong in de jaren na de Tweede Wereldoorlog, toen een aantal EU-landen besloot om een aantal cruciale levensbehoeften gezamenlijk te beheren en veilig te stellen. Nadat er al samen werd geopereerd op het gebied van Kolen en Staal, werd de blik gericht op voedsel. Men achtte het zelfs noodzakelijk om de eigen landbouwbegrotingen over te hevelen naar een gezamenlijk fonds. Dit is de reden waarom lidstaten zelf beperkte landbouwbegrotingen voeren en waarom het landbouwfonds zo'n groot deel uitmaakt van de begroting van de EU. Het fonds wilde men zodanig inzetten, dat de eigen bevolking langdurig verzekerd zou zijn van voldoende en veilig voedsel. Toen dit succesvol bleek, ontstond er ruimte voor export, mede dankzij de aantrekkelijke subsidies zelfs te veel. In bepaalde periodes werden overschotten zelfs gedumpt om de prijs voldoende hoog te houden. Wereldwijd gebeurt dit nog steeds, vaak onder het mom van "ontwikkelingshulp" (Verenigde Staten).

Sinds 2000 is het GLB fors aangepakt. Een groot deel van de marktbescherming is losgelaten. Landbouwsteun, nog steeds onmisbaar, wordt niet langer rechtstreeks per kilo of liter van bepaalde producten betaald, maar verbonden aan bedrijven en/of hectares landbouwgrond.

Nog steeds is Landbouw het grootste beleidsonderwerp van de EU. Platteland bestrijkt 90% van het grondgebied van de EU en huisvest 50% van haar inwoners. De Europese burgers hechten zeer veel waarde aan het mede dankzij de landbouw gevarieerde landschap. In veel lidstaten is landbouw een belangrijke economische sector. Landbouw is de derde grootste werkgever van de EU. Agri-food levert 14,2% van de Europese maakindustrie ter waarde van 675 miljard per jaar. Europa is de op één na grootste landbouwexporteur van de wereld ter waarde van € 61.088 miljard per jaar. De Europese markt telt zo'n 500 miljoen consumenten.

Met omarming van de Lissabon- en de Göteborg-agenda, zoekt ook de Europese landbouw nadrukkelijk naar duurzaamheid, ondernemerschap, concurrerend vermogen en innovatie. Europees beleid en subsidies bewegen geleidelijk in deze richting. Ook de rol van de landbouw in "land management" (beheer duurzame voorraden) en bio-based energy neemt duidelijk toe.

Tegenwoordig gaat van de totale EU-begroting ad € 115,5 mld. per jaar € 50 mld. (42%) naar de landbouwbegroting. Dit lijkt meer dan het is, omdat de totale EU-begroting zeer beperkt is. Immers, behalve op het gebied van landbouw, hevelen lidstaten geen budgetten over. Deze begroting kent twee zogenaamde "pijlers". Pijler 1 betreft de directe betalingen aan bedrijven. Pijler 2 betreft plattelandsontwikkeling in brede zin (Concurrerende landbouw, Land Management en Sociaal-economische kwaliteit platteland). Nederland ontvangt momenteel ca. € 850 mln. per jaar t.b.v. directe betalingen, € 75 mln. voor marktmaatregelen groente en fruitsector, € 63 mln. voor plattelandsontwikkeling en nog enkele tientallen miljoenen voor marktmaatregelen in de sectoren vlees en vee en dergelijke. Importheffingen en exportrestituties (beleid in afbouw) volgen een eigen spoor en vallen niet onder de noemer "subsidies".

Specifieke vragen en suggesties

Kan de EU zwaardere standpunten innemen t.a.v. dierenwelzijn? Wat kan Limburg daarbij betekenen?

- Dierenwelzijn is een steeds terugkerend onderwerp. Het is een gevoelig dossier. Enerzijds gaat het om kosten voor de landbouwsector, die niet kunnen worden terugverdiend. Immers, de consument kiest al snel voor goedkoop vlees uit een ver land. Anderzijds ijveren maatschappelijke groeperingen (Non Governmental Organizations; NGO's) voor verdergaande maatregelen. De crux is dus bescherming van de concurrentiepositie.

Heeft het wel zin invloed uit te oefenen? Bij REACH heeft het ook niets uitgehaald.

- Wel degelijk. REACH gaat door, maar het is zeer sterk versoepeld.

Is Limburg niet te klein om in Brussel te lobbyen?

- Nee, Limburg heeft in de afgelopen 5 jaar al veel opgebouwd, zet nu door en is goed bezig. Elke zichzelf respecterende regio of bedrijf heeft een kantoortje en mensen in Brussel. Brussel is het Washington van Europa; hier worden de zaken gedaan voor de achterban. Limburg zelf is klein, maar kan afhankelijk van het onderwerp netwerken en coalities vormen met gelijkgestemden. Zo werkt iedereen.

Heeft Brussel mogelijkheden voor alternatieve energie?

- Zowel voor voedsel als voor energie en zoet water verwacht Brussel op korte termijn wereldwijd grote schaarste. Ook het Europees en het Nederlandse platteland zullen hun potentie moeten inzetten. Nederland is niet al te actief met bio-based energy. Brussel zal graag innovatieve voorstellen tegemoet zien (N.B. Gesprekken worden door Provincie gepland).

Moeten we in Limburg niet verplichten dat er meerdere talen worden gesproken?

- Meertaligheid biedt een enorme voorsprong. De talen uit je grensregio, maar zeker ook Engels. Zeker voor universiteiten is Engels als voertaal een pré. Toekomstige werknemers moeten immers wereldwijd inzetbaar kunnen zijn. Globalisering is een feit.

Benut Nederland alle plattelandsgeld?

- Ja, Nederland benut alle stromen die zij rechtstreeks krijgt toebedeeld (zgn. "enveloppes"), behalve de ESF-fondsen. Voor centraal gestuurde Europese fondsen, waarvoor je dus direct aanvragen indient, scoort NL beduidend slechter. Denk aan het Kaderprogramma voor Kennis en R&D of aan de landbouwpromotie middelen (N.B. Gesprekken worden door Provincie gepland). Wel vergt een en ander een flinke voorinvestering in tijd en kennis over de regeling.

Limburg heeft extra ruimte voor LFA bepleit. Heeft dat nu zin?

- Zeker, het is een prestatie dat dit is gelukt, ook al is er nu geen extra geld aan verbonden. De juridische ruimte die is gewonnen is veel waard.

Hoe moet het verder met de EU grondwet?

- Uit de "Eurobarometer", een periodieke peiling onder burgers, blijkt dat Nederland het slechtst op de hoogte is van wat de EU eigenlijk doet. Een afspraak tussen Europese Commissie en de Lidstaten is dat Lidstaten zelf informatie over Europa verzorgen. Er is geen afspraak om hiervoor budget centraal beschikbaar te stellen. Maar niet elke lidstaat regelt het vervolgens even goed. In het algemeen zijn Europeanen heel enthousiast over de EU, in nieuwe lidstaten is men ronduit trots en blij erbij te horen. In oude lidstaten zijn de mensen sceptischer en oordeelt men op grond van verouderde informatie. De Nederlandse overheid kan hier zelf veel aan doen.

2. Thema "EU Regionale Ontwikkelingen"

Spreker van de Europese Commissie was Guus Muijzers, Directoraat-Generaal Regio, verantwoordelijk voor het regio-beleid ten aanzien van Hongarije, Cyprus en Nederland.

Moderator: Jeroen Jansen, International Director DLA Piper, Brussel

Algemeen

Het is van belang een goed onderscheid te maken tussen DG Regio, een separaat DG binnen de Europese Commissie, en het Comité van de Regio's. Het Comité van de Regio's is een van de officiële adviesorganen van de Europese Unie.

Het DG Regio is de dienst van de Commissie die zich bezighoudt met de Europese acties ten behoeve van de economische en sociale ontwikkeling van de minst begunstigde regio's van de Europese Unie (in overeenstemming met de artikelen 158 en 160 van het Verdrag). Politiek verantwoordelijk voor de dienst is Danuta Hübner, lid van de Europese Commissie.

De ondersteuning van de regionale ontwikkeling is van essentieel belang voor de stabiliteit van de Europese Unie. Het is de bedoeling de concurrentiekracht en de werkgelegenheid te vergroten door er mede voor te zorgen dat de minst welvarende regio's en de in structurele moeilijkheden verkerende regio's duurzame ontwikkeling tot stand kunnen brengen door zich aan de nieuwe situatie op de arbeidsmarkt en aan de wereldwijde concurrentie aan te passen.

De voornaamste taak van het DG Regio is het beheer van drie grote fondsen:

- het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), dat bijstand verleent in de 27 lidstaten;
- het Cohesiefonds, dat bijstand op het gebied van het milieu en het vervoer verleent in de 13 lidstaten waarvan het BBP ten hoogste 90% bedraagt van het communautaire gemiddelde (Cyprus, Estland, Griekenland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje en Tsjechië);
- het Pretoetredingsinstrument voor structuurbeleid (ISPA), dat de kandidaat-lidstaten helpt hun milieusituatie te verbeteren en hun vervoersnetwerken te ontwikkelen.

Voorts is dit DG verantwoordelijk voor het Solidariteitsfonds van de EU (SFU), een instrument voor bijstandsverlening bij grote rampen.

Fondsen Beschikbaar voor Nederland-Limburg

In de begrotingsperiode 2007-2013 is bij benadering € 111 mln. voor Limburg beschikbaar uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) het Europees Sociaal Fonds (ESF). Dit bedrag wordt gesplitst in ca. € 65 mln. voor versterken van het regionale concurrentievermogen (EFRO/ESF, Doelstelling 2) en ongeveer € 46 mln. voor territoriale samenwerking (EFRO, Doelstelling 3). Daadwerkelijke toekenning zal echter op basis van (kwaliteit van) projectvoorstellen plaatsvinden.

Appreciatie van het Comité van de Regio's

Het is van belang om te beseffen dat bij de beleid- en besluitvormers in Brussel slechts een zeer matige waardering bestaat voor het functioneren van het Comité van de Regio's. Vooral aan slagkracht ontbreekt het: de adviezen van het Comité worden vaak erg laat in het besluitvormingsproces gegeven en zijn in vele gevallen inhoudelijk slechts beperkt bruikbaar en mager van kwaliteit.

Deels valt dit te verklaren door de sterke concurrentie tussen de regio's zelf. Hierdoor 'verwaterd' een advies vaak en komt het laat tot stand.

Nederland en de Regionale Fondsen

In de aanloop naar de begrotingsperiode 2007-2013 heeft Nederland zich krachtig opgesteld om het beleid ten aanzien van de Structuurfondsen te wijzigen. Men stelde zich op het standpunt dat hervormingen nodig waren en de Structuurfondsen eigenlijk slechts voor de werkelijk zwakke regio's binnen de Europese Unie van toepassing zouden mogen zijn. Deze positie werd zeer lang vastgehouden, ook toen al volstrekt duidelijk was dat andere grote EU Lidstaten een bredere toepassing van de structuurfondsen wilde handhaven en de Nederlandse positie aldus een papieren tijger zou blijven.

Door tegen beter weten in lang vast te houden aan de eigen positie, is verzuimd tijdig met nationale programmering/voorstellen te komen richting de Commissie (DG Regio). Dit werd pas in een laat stadium en na herhaalde herinnering door DG Regio gecorrigeerd.

Limburg en DG Regio

Nationale overheden dienen voorstellen ter visie in bij de Commissie (DG Regio). Hoewel de Commissie geen uiteindelijke beslissingsbevoegdheid heeft, vinden consultaties plaats tussen de Commissie en de betreffende Lidstaat. DG Regio, bij monde van Guus Muijzers, liet uitdrukkelijk weten dat de Commissie vrij veel invloed kan uitoefenen op het uiteindelijke beleid en de besluitvorming in Lidstaten. Het is daarom zeker de moeite waard dat individuele regio's, Provincies de Commissie actief benaderen en voorzien van informatie en uitgebreide achtergronden over de meest noodzakelijke ingrepen die mede met Europese financiering gerealiseerd moeten worden.

3. Thema "Onderzoek en Innovatie / Kennis en Cultuur"

Sprekers van de Europese Commissie: Fabienne Corvers, Directoraat-Generaal Onderzoek en Peter van der Hijden, Directoraat-Generaal Onderwijs en Cultuur)

Moderator: Rik Servais, Account Manager DLA Piper, Brussel

Inleiding Europees Onderzoeksbeleid, de rol van het Zevende Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling en de rol van de regio's in dit verband.

De Europese Commissie financiert onderzoeksprojecten op een groot aantal terreinen zoals landbouw, voedselveiligheid, technologische ontwikkelingen, gezondheidszorg etc. Na het landbouwbeleid en het regionaal beleid, staat het EU onderzoeksbeleid op de derde plaats wat betreft beschikbare geldstromen. De verwachting is echter dat onderzoek de tweede plaats van landbouw spoedig zal overnemen.

Het Zevende Kaderprogramma (7th Framework Programme, FP7) coördineert de financiering voor onderzoek voor de periode 2007-2013 en gaat uit van een totaal bedrag van € 50 mld euro voor de komende 7 jaar. Dit betekent een verdubbeling van het budget ten opzichte van de vorige periode van 5 jaar (2001-2006, zie Zesde Kaderprogramma, FP6). FP7 is hiermee ambitieus van opzet, ook al vanwege het brede bereik: de focus ligt niet alleen op individueel onderzoek, maar FP7 stimuleert tevens de Europese Onderzoeksruimte (ERA).

Met betrekking tot de ERA is de primaire doelstelling het reduceren van fragmentatie en overlappings van onderzoeksactiviteiten. Dit tracht men te bereiken door:

- economies of scale and scope;
- meer coördinatie op Europees niveau;
- meer investeringen op Europees, nationaal en regionaal niveau van zowel publieke als private partijen.

FP7 sluit aan bij de doelstellingen van de Lissabon Agenda: het ontwikkelen van "*the most competitive and dynamic knowledge-driven economy by 2010*". Hiertoe wordt er in FP7 meer geld vrijgemaakt in het EU budget en zal meer de nadruk worden gelegd op basic research (ERC) en industrial research (ETP and JTI's).

Een voor Limburg belangrijk onderdeel van FP7 is het opzetten van onderzoekscusters. Hierbij wordt gedacht aan:

- partnervorming tussen regio's. Interessant voor Limburg gezien de potentiële partners in Vlaanderen, Wallonië en Nordrhein-Westfalen;
- het opzetten van laboratoria tussen partner regio's;
- het opzetten van structuren ten behoeve van externe kennisuitwisseling.

Er kleven twee elementen aan de rol van regio's in het Europees onderzoeksbeleid:

- het stimuleren van de regionale focus in het nationale onderzoek- en innovatiebeleid en dit beleid toepassen op de sociaal-economische behoeften van de regio's;
- het in staat stellen van de regio om, door middel van het opbouwen en uitbreiden van haar onderzoek- en innovatiecapaciteit, de eigen economische en technologische ontwikkeling aan te sturen.

Een van de zaken die DG Onderzoek coördineert, is het aanstellen van een externe evaluator die de onderzoeksprestaties van projecten in een bepaalde regio onder de loep neemt. Een expert uit een andere lidstaat brengt dan in kaart wat er in de regio verbeterd kan worden.

In de context van FP7 kunnen aanvragen gedaan worden voor de financiering van onderzoeksprojecten. Aanvragen van financiering gaat nadat er een zogenoemde 'call' is uitgeschreven door de Europese Commissie. Een 'call' is een officiële uitnodiging om een financieringsaanvraag in te dienen voor projecten die vallen binnen het door FP7 omliggende domein. Een 'call' heeft in de regel een looptijd van 3 maanden.

Een eerste 'call' onder FP7 is op 22 december uitgeschreven. Het betreft het programma 'kennisregio's', waarbij aanvragen kunnen worden gedaan voor:

1. Bestaande onderzoeksclusters. Hierbij gaat het om grensoverschrijdende projecten met:
 - a. een omvang van ongeveer 1 miljoen euro;
 - b. een maximale financiering van 100%;
 - c. tenminste 6 deelnemers uit minstens 2 verschillende lidstaten.
2. Nieuwe onderzoeksclusters:
 - a. maximale omvang van 200.000 euro;
 - b. een maximale financiering van 100%;
 - c. minimaal 3 deelnemers (kan van zelfde lidstaat zijn).

(Voor meer informatie over de publicatie van "calls" zie:
http://cordis.europa.eu/fp7/calls_en.html)

De deelnemers merken op dat Limburg pragmatischer en creatiever te werk moet gaan om meer van de Europese mogelijkheden te profiteren. Zo vindt in 2007 een conferentie plaats voor alle actoren uit de Euregio om te kijken wat de gezamenlijke mogelijkheden zijn. Hierbij wordt concreet gekeken naar nieuwe energie.

In de gesprekken die volgen, worden de volgende punten besproken:

1. Er wordt gevraagd naar de coördinatie tussen de Lidstaten en de rol van de Europese Commissie hierin. Diversiteit wordt gestimuleerd omdat het goed is dat verschillende onderzoeksinstituten verschillende invalshoeken hebben. De inhoud wordt dus overgelaten aan de onderzoekspartners. De Commissie beperkt zich eigenlijk slechts tot de afstemming van het beleid om zo een zo gunstig mogelijk onderzoeksklimaat te scheppen. Het is echter wel zo dat een bundeling van krachten tot op zekere hoogte wordt nagestreefd om zo versnippering van onderzoeksgeld tegen te gaan.
2. Men vraagt zich af of het mogelijk is instellingen te dwingen samen te werken. Men kan ze een worst voorhouden. Vanuit de Commissie wordt toegevoegd dat aan die worst wel condities vast moeten zitten.
3. Alles lijkt zich op een bepaalde schaal af te spelen: activiteiten worden uit Limburg weggezogen door andere regio's. Aken heeft hier ook last van: veel economische activiteit verhuist van Aken naar Keulen. Regio's moeten hierin meer initiatief tonen en strategische allianties met elkaar aangaan.

4. Tot slot is er de vraag hoe de Commissie kan stimuleren dat Limburg meer profiteert van de technologische kennis. De Commissie bevordert dit voornamelijk door samenwerking binnen de EU te stimuleren. De projecten zijn er!

Europees onderwijsbeleid en regio's: centraal staan modernisering van het onderwijs en het thema levenslang leren.

Onderwijsbeleid op Europees niveau wordt op dit moment gekenmerkt door:

- modernisering van het onderwijs;
- levenslang leren.

Ook het feit dat onderwijs een belangrijke rol kan spelen in het verwezenlijken van de Lissabon doeleinden bepaalt voor een deel het onderwijsbeleid.

Van oudsher wordt het onderwijsbeleid op twee manieren benaderd:

- top-down: beleid dat door de lidstaten wordt opgesteld en uitgevoerd. Onderwijsinstellingen zijn hierbij lijdend voorwerp;
- bottom-up: praktijk wordt vaak door onderwijsinstellingen in gang gezet en later in wetgeving omgezet.

Ook op Europees niveau wordt beleid vaak op een lager niveau ingezet. Een voorbeeld hiervan is de kwaliteitszorg in het onderwijs. Vroeger waren alleen Nederland en een paar andere landen hiermee bezig. Nu is het een Europees thema. In dit verband worden onderwijssystemen tegenwoordig veel meer met elkaar vergeleken dan vroeger. Nu wordt makkelijker gezegd dat bijvoorbeeld het Finse systeem beter werkt dan het Griekse. Deze vorm van 'peer pressure', was voorheen taboe, maar zorgt er nu voor dat lidstaten hun systemen eerder analyseren en verbeteren om op het niveau van de andere lidstaten te komen.

Aan het thema "levenslang leren" (Life Long Learning, LLL) liggen verschillende overwegingen ten grondslag:

- de vergrijzing die ertoe leidt dat de Europeanen langer deel uit maken van de actieve beroepsbevolking;
- de stijgende levensverwachting;
- het feit dat de Europeanen langer gezond van geest blijven.

Een van de redenen dat het Europese onderwijsbeleid van belang is voor de regio's, is het feit dat veel regio's de gevolgen voelen van de vele "drop-outs". Er studeren te weinig mensen, waardoor regio's moeite hebben geschoold personeel te vinden om economische ontwikkelingen door te zetten. De EU probeert haar beleid hierop af te stemmen.

Een andere kans voor de regio's is dat men binnen een Europees beleidskader meer keuzevrijheden heeft om zelf vakgebieden te bepalen en ontwikkelen. In Limburgs verband zou dit kunnen betekenen dat Den Haag een kleinere rol speelt in het bepalen van de vakken. Vakgroepen zouden bijvoorbeeld bepaald kunnen worden door de vraag in de Euregio.

Volgens de Commissie zal, vanwege de kosten, het aantal universiteiten in Europa dalen. Het aantal van 17 Universiteiten in Nederland is op de lange termijn te hoog. Er zullen minder universiteiten komen, maar dan wel met een Europees/internationaal karakter. Tevens

moeten we eens kijken naar de European Learning Region, een initiatief waarbij de mobiliteit binnen de regio gestimuleerd wordt.

In de gesprekken die volgden, werden onder andere de volgende punten besproken:

1. Het is een feit dat de EU geen 'ministerie' met beslissingsbevoegdheid heeft op het gebied van onderwijs. De regio's kunnen nog altijd niets zelf beslissen zonder de nationale overheid. Volgens de Commissie is het zo dat nationale overheden vaak veel te traag reageren op trends. Een voorbeeld hiervan is de kwaliteitszorg.
2. De bachelor/master systemen: kunnen die niet ook op lagere niveaus worden toegepast? Kunnen bijvoorbeeld medewerkers van NedCar eenvoudiger aansluiting vinden op de Duitse markt? De Commissie kent het European Qualification Framework (EQF). Dit zijn acht 'leerniveaus' met betrekking tot kennis en vaardigheden. Dit houdt in dat niet meer alleen naar kennis gekeken wordt (zoals voorheen), maar dat tevens praktische opleidingen (vaardigheden) in het kader worden opgenomen. "Wat je moet kunnen, en wat je moet kennen".

4. Thema "Demografische Ontwikkelingen"

Sprekers van de Europese Commissie: Julius Op de Beke, Directoraat-Generaal Onderwijs en Cultuur

Moderator: Jacqueline de Groot, EU functionaris Limburg in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP)

Algemene kaders

Deze discussie is gevoerd naar aanleiding van Groenboek en uitgekomen mededeling van de Commissie d.d. 12 oktober 2006.

Binnen Europa is Nederland onder het gemiddelde gepositioneerd als het gaat over het percentage ouderen boven de 65 t.o.v. de leeftijdsgroep 15-64 (trendscenario 2050: 38,6 % t.o.v. het gemiddelde EU25 52,8 %). Italië heeft het hoogste vergrijzingpercentage van Europa (66,0 %). Julius Op de Beke gaf ook aan dat Limburg binnen Nederland vergelijkbare vergrijzingpercentages heeft als Italië. In die zin is het thema voor Limburg dus zeker een belangrijk aandachtspunt.

De Europese Commissie heeft de volgende thematieken aangegeven als het gaat over de demografische toekomst van Europa, waarbij kansen worden gezien door balans te realiseren tussen generaties en bruggen te slaan tussen verschillende levensfasen;

- promotie van demografische ontwikkeling;
- meer en langer werken waarbij een betere kwaliteit voorop staat;
- meer productie en dynamiek in Europa;
- integratie van migranten;
- solidariteit tussen generaties (sociale zekerheid en gelijkheid over de generaties).

De volgende onderwerpen zijn door de leden van de Statencommissie besproken met Julius Op de Beke.

Mondiale vergrijzing

Mondiale vergrijzing is een goede boodschap voor de planeet zelf. Echter, voor Europa en ook andere delen van de wereld is de bedreiging van een lagere economische groei aanwezig. Dit zal moeten worden opgevangen door onder andere een hogere arbeidsproductiviteit. In die zin wordt de toekomst steeds belangrijker en zullen werkgevers steeds meer dienen te investeren in de oudere bevolkingsgroepen.

Het investeren in mensen zal uiteindelijk meer opleveren dan alleen investeren in technologische ontwikkelingen. De Commissie richt zich vooral op het stimuleren van processen/ programma's in ondersteunende zin, in lijn met de hierboven genoemde thematieken:

- gelijke kansen en gelijke behandeling op Europees niveau;
- voorzieningen met betrekking tot familieondersteuning (in Nederland nog niet goed van de grond gekomen). Niet alleen de focus op vergrijzing maar de aantrekkelijkheid van een totaal gebied bekijken met zijn maatschappelijke karakteristieken. Ouderschapsverlofregelingen en ondersteuning van gezinnen in algemene zin kunnen als voorbeeld worden genoemd;
- Life Long Learning trajecten;
- ICT-mogelijkheden veel meer ontwikkelen;

- dienstensector veel meer ontwikkelen. Nederland heeft al een behoorlijk niveau maar in veel andere Europese landen is dat niet het geval;
- meer een 'level playing field' creëren in de economische activiteiten binnen Europa, zodat een continue verschuiving van deze economische activiteiten met de daarbij behorende migrantenstroom meer in balans gaat komen binnen Europa.

Naast langer doorwerken als een oplossing voor de vergrijzing, tevens aandacht voor geboortecijfer en immigratie op alle niveaus

In lijn met de Europese ontwikkelingen wordt in Limburg op dit moment ook veel aandacht besteed aan de vergrijzingproblematiek. In Limburg staat vooral ook het gezond ouder worden centraal. Dit betekent dat men er dan ook vanuit gaat dat mensen langer kunnen werken. Er zal een situatie ontstaan waarin in plaats van vier jonge mensen een ouder iemand 'verzorgen' dat twee mensen zullen moeten doen. Vanaf 2011 neemt het aantal werkenden af, evenals geboortes en de productiviteit.

Naast langer doorwerken (VUT afschaffen), ook door vrouwen, zal er naar lange termijn oplossingen moeten worden gekeken. Hierbij is aandacht voor geboortecijfer en immigratiecijfer dus eveneens van belang. Nieuwe innovatieve ideeën zoals het inkopen van mantelzorg en daar budgetten voor beschikbaar stellen, dient te worden gestimuleerd. Om de productiviteit te verhogen zal er ook in Limburg blijvend moeten worden geïnvesteerd in opleidingen, scholing en 'Life Long Learning' projecten.

Pensioenvoorzieningen binnen Europa en consequenties voor Nederland

Binnen Europa zijn er in feite vier pijlers binnen de oudedagvoorziening:

- AOW;
- bedrijfspensioenen. Hierin loopt Nederland voorop. In andere landen is men dit nu pas aan het opbouwen. De situatie in andere Europese landen zal zich nooit zo snel kunnen optrekken aan het niveau van Nederland;
- onroerend goed investering;
- blijven doorwerken na 65 jaar.

Nederland is goed voorbereid met betrekking tot de pensioenvoorzieningen. Door een wetswijziging zijn de verantwoordelijkheden (decentralisering) echter wel op een lager niveau komen te liggen. Dat wil zeggen dat de gemeenten in principe de kosten zullen moeten opvangen. In sterk vergrijzende gebieden zal men eerder tegen het kostenprobleem aanlopen, in Limburg dus 10 jaar eerder dan in de rest van Nederland.

De pensioenvoorzieningen in Nederland zullen in principe niet kunnen worden aangetast door de Europese ontwikkelingen. De enige mogelijkheid zou kunnen bestaan uit de consequenties in verband met rente-ontwikkelingen. Zou Nederland dit willen uitsluiten dan zou men uit de Euro moeten stappen. Dit is geen reële optie.

Aandacht voor armoede en uitsluiting zal echter in Nederland en met name in Limburg vanwege het hogere vergrijzingspercentage, ook blijvend aandacht moeten krijgen ondanks de goede uitgangssituatie.

Advies voor Limburg

1. Op 18 en 19 april 2007 zal in Berlijn een conferentie worden georganiseerd over vergrijzing. Een actieve rol voor Limburg zit hier waarschijnlijk niet meer in, maar het is wel interessant voor deelname.
2. Duitsland is heel actief op het terrein van vergrijzing en met vooruitstrevende, innovatieve projecten. In het bijzonder projecten in relatie tot kindvriendelijkheid en gezinspolitiek. Saksen is een deelgebied van Duitsland waar Limburg naar zou kunnen kijken als voorbeeldgebied. Er wordt bijvoorbeeld een 'award' uitgereikt aan de meest kindvriendelijke stad. Op die manier wordt kindvriendelijkheid steeds meer meegewogen als een vestigingsfactor.
3. Europa organiseert iedere twee jaar een forum in Brussel waarbij de verschillende partijen bij elkaar worden gebracht om over de laatste ontwikkelingen te praten en informatie uit te wisselen. Limburg zou kunnen uitzoeken op welke manier zij een actieve rol kan spelen bij een volgend forum.

5. Conclusies en Aanbevelingen

Op basis van de overwegingen vanuit de Europese Commissie als ook de leden van de Statencommissie, worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Verdieping van de relatie Limburg – Europese Instellingen in Brussel verdient aandacht. Vertegenwoordigers van de Europese Commissie stellen professionele, goed voorbereide bijeenkomsten tussen functionarissen van de Europese Instellingen met vertegenwoordigers uit de regio's/provincies die regelmatig plaats vinden, op hoge prijs. Het kan hier politieke, ambtelijke en bestuurlijke contacten betreffen.
2. Uitwisselen van informatie over de werking van Europees beleid is zeer welkom. Als de werking tekort schiet, zijn ook aanbevelingen voor verbetering in te brengen.
3. Het ontwikkelen van duurzame, professionele relaties op politiek en beleidsniveau is te verkiezen boven de enkele focus op Europese fondsen en programma's.
4. Indien duurzame, professionele relaties bestaan, zal naast beleidsbeïnvloeding ook het benutten van programma's en fondsen veel evidentier worden.
5. Veel regio's, provincies en deelregio's in Europa hebben een eigen, permanente zetel in Brussel. Limburg zou eveneens een meer individuele permanente presentie moeten overwegen.
6. Focus op de voor Limburg belangrijkste sectoren of beleidsterreinen. Verdeel de aandacht niet teveel over bijzaken.
7. Maak nog meer werk van interregionale samenwerking met de nabuurregio's van Limburg; ontwikkel gemeenschappelijk projecten.
8. In het licht van het bovenstaande is het ten slotte aan te bevelen dat leden van de Statencommissie, thematische deskundigen, individuele vervolgspraken voor werkbezoeken maken met de beleidsmakers en besluitvormers bij de Europese Instellingen.

